

καὶ ἐκδοθέντα ὑπὸ Γ. Π. Ἀγγελοπούλου, ἰλάρου. Τόμος δεύτερος, ἐν Ἀθήναις, 1866.

Οἱ ἄγωνες, οἱ μόχθοι, αἱ ὑπέρογκοι δαπάναι τὰς ὁποίας ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καταβάλλει εἰς τὴν συλλογὴν ταύτην ὁ κύριος Ἀγγελόπουλος ἐμφαίνουσι τρανώτατα τὴν σπανίαν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός, ὅστις ἀντὶ πολλῶν ἄλλων τὴν μνήμην σεβαστοῦ θεοῦ πολύτιμον κημεῖλιον θέμενος, ἀνίδρυσεν αὐτῇ βωμὸν περιφανῆ καὶ περιεκόσμησεν αὐτὸν ἀμαράντῳ στεφάνῳ.

Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν προσήνεγκε σπουδαίαν ὑπηρεσίαν ὁ Κ. Ἀγγελόπουλος, συλλέξας ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὅσας περὶ τοῦ αἰμνήστου Πατριάρχου βιογραφικὰς σημειώσεις ἐκδομένας τε καὶ μὴ εὑρετῆδε κακῆϊς ἐσπαρμένας. Ἰστετε σήμερον δι' αὐτῶν ὁ θέλων νὰ συγγράψῃ τελείαν βιογραφίαν τοῦ Γρηγορίου πέμπτου δὲν ἔχει ἄλλο νὰ πράξῃ, εἰμὴ ν' ἀναγνώσῃ τὴν ἀνὰ χεῖρας συλλογὴν.

Ὁ δεύτερος οὗτος τόμος περιέχει ῥητορικὸς λόγους καὶ ἀποσπάσματα ἱστορικῶν ὑπομνημάτων καὶ μυθιστορημάτων ἀναγομένων εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ αἰοδίδμου ἀνδρός, πρὸς δὲ καὶ τινὰς προσθήκας εἰς τὸν προσεκδοθέντα πρῶτον τόμον τῆς συλλογῆς, ἐν ᾧ κατηριθμήθησαν αἱ διάφοροι πράξεις τοῦ ἱεράρχου.

Συνιστῶντες τὴν συλλογὴν τοῦ κ. Ἀγγελοπούλου παντὶ τῷ ἐνδιαφερομένῳ περὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν μεγαλείου, εὐχόμεθα τὸ εὐγενὲς παράδειγμα τοῦ ἐκδότου νὰ εὕρῃ καὶ ἄλλους προθύμους μιμητάς.

Θ. Ν. Φ.

Τρεῖς παῖδες Γάλλος, Ἀγγλος καὶ Γερμανὸς ἀπὸ πτωχῶν γενόμενοι πλούσιοι καὶ διηγούμενοι αὐτοὶ οὗτοι τὰς περιπετείας τῶν. Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν μεθερμηνευθὲν ὑπὸ Ἀνδρέου Ι. Γαλιάτσα, τελειοφοῖτου γυμνασίου. Πάτραι, τυπογραφεῖον καὶ βιβλιοπωλεῖον Εὐσταθίου Π. Χρηστοδούλου, 1866.

ΝΕΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ.

Οἱ κάτοικοι τῆς νέας Ζηλανδίας μετὰ τοσαύτης ταχύτητος ἠσπάσθησαν τὸν χριστιανισμόν, ὥστε οἱ παρ' αὐτοῖς ἱεραπόστολοι ἐνθουσιωδῶς χειροκροτοῦντες ἐπὶ τῷ θριάμβῳ αὐτῶν ἐπερίμε-

νον νὰ ἴδωσι ταχέως ἀνατέλλουσιν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἡ γῆ ἤθελε πληρωθῇ ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ Κυρίου, ὥς ὁ πῦρ μὴν τῆς θαλάσσης πληροῦται ἐκ τῶν ὑδάτων καὶ ὅμως μόλις ὀλίγα παρῆλθον ἔτη ἀπὸ τοῦ θριάμβου τῶν ἱεραποστόλων, καὶ ἰδοὺ ὁ πρὸ τῆς κτίσεως τοῦ κόσμου περιούσιος λαὸς ἐπανακάμπτει εἰς τὰ θυσιαστήρια τοῦ Βάαλ ἀπὸ γνήσιος Ἰσραὴλ μεταβάλλεται εἰς Γῶγ καὶ Μαγῶγ. Τεσσαράκοντα ἡμέραι ἂν παρέλθωσιν ἀκόμη, κατὰ τὴν προφητείαν τοῦ Ἰωνᾶ, θέλει ἐξομωθῇ πρὸς τοὺς Ἀμαλκίτας, διότι παρήτησε τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, τὰ εὐσεβῆ ἄσκηματα καὶ τὸ κήρυγμα τῶν ποιμένων, καὶ γονυπετεῖ, ὥς πρὸ τοῦ μόσχου, ἐμπροσθεν τῆς θαυματουργοῦ κεφαλῆς τοῦ ἄγγελου λοχαγοῦ Λούδ.

Ἡ νέα θρησκεία καλεῖται θρησκεία τῶν Πάπ-Μαριρὲ ἥτοι κατὰ τὴν ἐκείνων γλῶσσαν τῶν ἀγαθῶν καὶ εἰρηνικῶν καὶ κινδυνεύει νὰ περιλάβῃ ὅλας τὰς φυλάς, αἵτινες τέως εἶχον ἐγκολπωθῇ τὸν χριστιανισμόν. Ἰδοὺ δὲ πόθεν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν αὐτῆς.

Οἱ ἐγγώριοι ὑπῆρχον εἰς στενὰς διενέξεις πρὸς τοὺς ἀποίκους ἄγγλους ἕνεκα γαιῶν τινῶν, τὰς ὁποίας οἱ τελευταῖοι οὗτοι ὥκειοποιούντο· δέον δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οἱ ἄποικοι οὔτε γενναίως, πρεπῶς προσεφέρθησαν πρὸς τοὺς Νεοζηλανδοὺς, διότι κατέσχον πολλὰς γαίας ἐκείνων. Κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1863, ὁ διοικητὴς τῆς Νέας Ζηλανδίας Γρεῦ πεισθεὶς ὅτι αἱ ἀποικιακαὶ ἀρχαὶ οὐδὲν εἶχον δικαίωμα νὰ καταλάβωσι τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Βαϊτάρας γαίας, ἃς πρὸ μικροῦ κατέσχον, ἀπεφάσισε νὰ ἀποδώσῃ αὐτάς εἰς τοὺς ἐγγωρίους. Οὗτοι ἀφ' ἑτέρου κατέλαβον τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ταταριαμάκας πρὸς μεσημβρίαν τῆς Νέας Πλυμούθης καὶ τὴν ἐφύλαττον ὥς ἐνέχυρον, μέχρις οὐ οἱ ἄποικοι ἤθελον τοῖς ἀποδώσῃ τὰς γαίας τῆς Βαϊτάρας. Ἡ ἀποικιακὴ κυβέρνησις, ὀργισθεῖσα διὰ τὴν πράξιν ταύτην, ἐπεμψε κατὰ τῶν ἐγγωρίων στρατὸν ἵνα καταλάβῃ τὴν Ταταριαμάκην· ἀλλ' ἐκεῖνοι προσδολόντες κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1864 τοὺς ἐναντίον των ἀποσταλέντας ἐξακίνησε, ἐφόνευσαν πολλοὺς ἐν οἷς καὶ τὸν λοχαγὸν Λούδ.

Ἐκτοτε οἱ ἐγγώριοι κυριευθέντες ὑπὸ ἀσπόνδου κατὰ τῶν Ἀγγλῶν μίσους, ἠθέλησαν νὰ ἀποσκορακίσωσιν ἐκ μέσου τῶν πᾶν ὅ,τι ἀγγλικὸν πρᾶγμα ὑπῆρχεν. Ἡ θρησκεία, ἥτις ἐπιπολαίως εἶχε μετεμφυτευθῇ εἰς αὐτοὺς κατέστη τὸ κέντρον τῆς γενικῆς τῶν Νεοζηλαντῶν προσβολῆς, διὰ τοῦτο ἕνα εἶδον ὅτι ὑπῆρχον ὅμοια διοική-

σεως, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτοὶ οἱ Ἄγγλοι ὀνόμαζον ἄδικον, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς δὲν ἐδίδασκε τὴν δικαιοσύνην οὔτε εἰς ἐκείνους, οἵτινες ᾔθελον διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ νὰ τοῖς ἐμπνεύσωσι τὴν ἠθικὴν, καὶ ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ ἰσχυροτέρου ἦτο τὸ δεσπόζον εἰς ἐκείνους, ἀπεφάσισαν νὰ διαρρήξωσι πάντα δεσμὸν, ὅστις τοὺς συνεῖχε πρὸς τοὺς Ἄγγλους, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος τοῦ χριστιανοῦ ἐξαίρουμένου. Ἀνεμνήσθησαν λοιπὸν τῆς ἀρχαίας αὐτῶν θρησκείας καὶ συνηρμολόγησαν νῆαν τινα περιέχουσαν πολλὰ μὲν ἐκ τῶν δεισιδαιμονιῶν ἐκείνων, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἐκ τῶν παραδόσεων τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ἐκοψαν τὴν κεφαλὴν τοῦ λοχαγοῦ Λούδ καὶ ἔκαμαν αὐτὴν, πρᾶγμα περιεργόν! σύμβολον τῆς νέας αὐτῶν θρησκείας. Εἰς Νεοζηλανδοὺς, καλούμενος Τε-οῦα ἀνηγορεύθη αὐτοθελήτως μέγας ἱερεὺς καὶ ἐκήρυξεν ὅτι ἔλαβε σπουδαίαν ἀποκάλυψιν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ. Ἐκάπνισε λοιπὸν καὶ ἐξήρκανε τὴν κεφαλὴν, κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον τοῦ τόπου, καὶ περιέφερεν αὐτὴν εἰς πᾶσαν πόλιν λέγων· « Ἡ κεφαλὴ αὕτη θέλει εἰς τὸ ἐξῆς χρησιμεύσει ὡς μεσίτης ἵνα συγκοινωνήσῃτε μετὰ τοῦ Ἰεχοθά. » Ἰδοὺ δὲ τινα τῶν δογμάτων καὶ ιδιοτήτων τῆς νέας θρησκείας. Οἱ πιστοὶ ὀνομάζονται Πάν-Μαριρέ. — ἄγγελος Γαβριήλ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν οὐρανίων τάξεων τοὺς προστατεύει κατὰ τῶν ἐχθρῶν των. Ἡ παρθένος Μαρία δὲν θέλει τοὺς ἐγκαταλείπει. — Ἡ θρησκεία τὴν ὁποίαν οἱ Ἄγγλοι προσθεύουσιν εἶνε ψευδής. — Ἡ Βίβλος πρέπει νὰ κινήται ἄνευ ἐλέους, ἄνευ ἀναβολῆς. — Ὅλοι αἱ ἡμέραι εἶνε ἐξίσου ἅγιοι καὶ τὸ σάββατον τῶν Χριστιανῶν εἶνε μηδέν. — Ἄνδρες καὶ γυναῖκες πρέπει νὰ ζῶσι κοινῶς, ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν τέκνων νὰ κατασταθῇ τόσον μέγας, ὅσος εἶνε ὁ τῶν ψάμμων τῆς θαλάσσης. — Οἱ ἱερεῖς ἔχουσι δύναμιν ὑπερφυσικὴν, καὶ μόνον ἂν δυατῇ τῇ φωνῇ προφέρωσι τὸ ὄνομα Χάου (ὅπερ σημαίνει σχεδὸν κοιλας) δύνανται νὰ τρέψωσι τοὺς ἐχθροὺς εἰς φυγὴν προτροπάδην. — Οἱ Πάν-Μαριρέ ἐντὸς ὀλίγου θέλουσιν ἐκδιώξαι ἐκ νέας Ζηλαντίας ὅλους τοὺς Εὐρωπαϊοὺς κατοίκους καὶ δὲν θὰ μείνῃ οὐδὲ εἰς αὐτῶν ἅμα ἡ κεφαλὴ τοῦ Λούδ περιέλθῃ ἅπασαν τὴν νῆσον. — Οἱ λεγεῶνες τῶν ἀγγέλων δὲν περιμένουσιν εἰμὴ τὰς διαταγὰς τῶν ἱερέων διὰ νὰ βοηθήσωσι τοὺς Νεοζηλανδοὺς, ὅπως ἐκδιώξωσι τοὺς ἀποίκους. — Ὅταν οἱ ξένοι φύγωσιν, ἄνθρωποι ἐξ οὐρανοῦ καταβάντες θέλουσι δι-

δάξει τοὺς Νεοζηλανδοὺς πᾶσαν τέχνην καὶ πᾶσαν ἐπιστήμην τῆς Εὐρώπης. — Οἱ ἱερεῖς δύνανται νὰ μάθωσιν εἰς ἕκαστον Νεοζηλανδὸν ἐντὸς μιᾶς ὥρας τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν, ἐπὶ τῷ ὄρω ὅμως ὁ λαὸς νὰ συναθροισθῇ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην κύκλῳ μιᾶς ράβδου ἱκανοῦ ὕψους, εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ὁποίας νὰ κυματιζῇ σημαία τοιοῦτου ἢ τοιοῦτου χρώματος.

Μὴ ἀκούμενοι εἰς τὰς παραδοξολογίας ταύτας οἱ ἱερεῖς ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ κεφαλὴ τοῦ λοχαγοῦ Λούδ ἐκτελεῖ θαύματα. Λέγουσιν ὅτι ὀμιλεῖ, καὶ τοῦτο δὲν εἶνε παράδοξον, διότι παρὰ τοῖς Νεοζηλανδοῖς πολλοὶ ὑπάρχουσιν οἱ ἐγγαστρίμυθοι. Ἡ κεφαλὴ διέταξε νὰ ἀπαγγέληται ἡ λέξις Χάου ἀπαραλλάκτως ὡς ὁ ὑλακτῶν κύων, καὶ τότε εἶνε λέξις ἱερά. Ὁ προσφέρων αὐτὴν συνεχῶς, βροντοφῶνως καὶ ταχέως καθίσταται ἄτρωτος, αἱ σφαῖραι δὲν τὸν διαπερῶσι καὶ ὅταν τις πυροβολήσῃ κατ' αὐτοῦ ἡ σφαῖρα ὡς πτερὸν περιστρέφεται εἰς τὸν ἀέρα. Ἐκ τούτου δὲν εἶνε δύσκολον νὰ ἀπαντήσῃ τις πολλοὺς τῶν Νεοζηλανδῶν γαυγίζοντων μετὰ τῆς αὐτῆς ἐντελείας, ὥστε νὰ ἐξαπατηθῇ ἐκ τῆς φωνῆς καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχηγέτης τοῦ κυνικοῦ γένους. Οἱ νέοι πιστοὶ κατηχοῦνται πίνοντες ὕδωρ εἰς τὸ ὅποιον ἐνεβράχῃ ἡ κεφαλὴ τοῦ Λούδ, καὶ ὀμνύοντες πανδήμως νὰ φενεύσωσιν ὅλους τοὺς λευκοὺς ἄνευ ἐξαίρεσεως φύλου. Ὅλοι οἱ Πάν-Μαριρέ διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν εἰδικὴν προστασίαν τῆς Παρθένου Μαρίας, ἥτις θέλει τοῖς ἐμφανισθῇ προσωπικῶς μίαν ἡμέραν· ὀνομάζεται δὲ παρ' αὐτῶν καρακία τὸ ἐπαναλαμβάνειν τὸ Χάου καὶ κινεῖν τὰς χεῖρας κατὰ τὸν τρόπον τινα ἰδιαίτερον.

Τὸ μῖσος κατὰ τῶν Ἀγγλῶν τοσοῦτον κατέλαβε τοὺς Πάν-Μαριρέ, ὥστε οὗτοι οὐδὲ τῶν εἰλικρινεστέρων αὐτῶν φίλων φείδονται. Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1864 ἐφόνευσαν διὰ τοῦ ἀποτροπαιοτέρου τρόπου τὸν δυστυχῆ Λουθηρανὸν ἱερέα Κάρολον Σύλβιον Βόλκνερ. θεολόγον Γερμανόν, εἰς ὑπηρεσίαν διατελοῦντα τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἐπιτροπῆς, τῆς ἀσχολουμένης περὶ τὴν διάδοσιν τῆς ἀγγλικανῆς θρησκείας. Οὗτος διέμενε πολλὰ ἔτη εἰς Ὀποτίκην ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς νήσου, ἔφερε δὲ τὴν σύζυγόν του εἰς Λουκλάνδ καὶ ἐπανήρχετο συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἱεραποστόλου Γράς ἐπὶ τοῦ πλοίου Ἐκλειψις, οὗ ὁ πλοίαρχος Λεβὴ Ἰουδαῖος διετήρει ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν αὐτοχθόνων. Τότε ἔτυχε, πολέμου μεταξὺ Νεοζηλανδῶν καὶ Ἀγγλῶν

γενομένου, νὰ ἐπανεέλθωσι πολλοὶ Πάη-Μαριρὲ εἰς Ὀποτίκην φέροντες κεφαλὰς ἄγγλων πεσόντων ἐν τῇ μάχῃ, ὥστε τὰ πνεύματα ἦσαν πολὺ ἐξημμένα.

Ὀλίγαι στιγμαὶ ἤρκεσαν ὅπως μεταβληθῇ ἡ ἐκκλησία τοῦ σεβασμιωτάτου Βόλκνερ εἰς ναὸν τοῦ νέου θρησκείματος, ἡ δὲ οἰκία αὐτοῦ κατὰ γράμμα νὰ ἐκκενωθῇ. Ἄμα δὲ ἐφθασε τὸ πλοῖον ἡ Ἐκλειψις, οἱ Πάη-Μαριρὲ ἐπέπεσαν κατ' αὐτοῦ καὶ τοὺς μὲν ἐπιβάτας ἠχμαλώτισαν, τὸ δὲ φορτίον διήρπασαν, προσέξαντες ὁμως νὰ μὴ νοσφισθῶσι τι ἀνῆκον εἰς τὸν Ἰουδαῖον πλοίαρχον, διότι περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ. Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης, δέσαντες σχοινία, ἅτινα ἔλαβον ἐκ τοῦ πλοίου, εἰς ἓν δένδρον, ἐγύμνωσαν τὸν δυστυχῆ Βόλκνερ, καὶ ἀφοῦ ἔθεσαν περὶ τὸν τράχηλόν του ἓν σχοινίον, τῷ ἔδωσαν καιρὸν τινα διὰ νὰ κάμῃ τὴν προσευχὴν του. Αἶφνης κραυγαὶ καταπληκτικαὶ ἠκούσθησαν ἀπὸ τῶν πολυπληθῶν Πάη-Μαριρὲ οἵτινες παρίσταντο εἰς τὴν φρικτὴν σκηνήν, καὶ γέλωτες ἀνεμίχθησαν μετὰ τῶν κραυγῶν ἐκείνων. Εἰς *Τιν*, δηλαδὴ ἱερὸς ὀνόματι Κερ-κο-πά, ἐτράβηξε τὸ σχοινίον, ὅταν δὲ ὁ δυστυχὴς ἱεραπόστολος ἀπεπνίγη κατέκοψαν αὐτὸν καὶ ἔφερον τὸ πτώμα του εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ ἀπεχώρισαν τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τοῦ κορμοῦ, ἐξέβαλον τὸν μυελὸν καὶ τὰ ὅμματα καὶ τὰ κατεβρόχθισαν, ἄνδρες δὲ γυναῖκες καὶ παιδιὰ ἀναμῖξ ἔτρεχον ὡσὰν δαιμονισμένοι, προσπαθοῦντες νὰ βρέξωσι τὰ χεῖλη των εἰς τὸ αἷμα. Ἐν τούτοις τὸ σῶμα κατεκόπη εἰς μικρὰ τμήματα καὶ ἐρρίφθη εἰς τοὺς κύνας, ὅσον δὲ οὗτοι δὲν ἔφαγον ἐρρίφθη εἰς ἓνα λάκκον.

Καὶ ὁμως τὴν βάρβαρον ταύτην θρησκείαν ἠσπάσθησαν τὰ τρία τέταρτα τῶν Νεοζηλανθῶν ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ τε ἐπίσκοπος Βιλλιέλμος καὶ οἱ λοιποὶ ἄποικοι ἠναγκάσθησαν νὰ φύγωσι, διότι οὔτε ἡ ζωὴ των, οὔτε ἡ περιουσία των ἦτον εἰς ἀσφάλειαν. Ἡ δὲ ἀγγλικὴ γλῶσσα, ἥτις, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν Νεοζηλανθῶν, εἰσέρχεται μὲν διὰ τῶν ὧτων, ἀλλὰ δὲν ἐξέρχεται διὰ τοῦ στόματος, ἀντικείμενον γενικῆς ἀποστροφῆς διατελοῦσα, πλησιάζει νὰ ἐκλίπῃ ἐκεῖθεν, καθόσον μάλιστα ἀνέκαθεν τερατωδῶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων παρεμποροῦτο, ὡς ἐκ παραδείγματος τὰς φράσεις *Victoria queen of England* (Βικτωρία βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας) μετέτρεψαν εἰς *Ouikitoria Te Kouini o Ingourangui*.

Η ΕΚ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΦΘΟΡΑ. (1)

Ἀπερίγραπτος εἶναι καὶ ἡ προξενηθεῖσα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα φθορά ἐκ τῶν εἰσβολῶν τῶν βαρβάρων τῆς ἄρκτου εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν πρὸ τῆς πτώσεως καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ῥώμης. Ὁ Προκόπιος παρατηρεῖ περὶ τοῦ ἐν Ἀφρικῇ γενομένου πολέμου εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Ἰουστιανοῦ, « Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ἂν εἰπώμεν ὅτι πέντε ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἔγειναν θύματα ζήφους, λιμοῦ τε καὶ λοιμοῦ. » Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς λέγει ὅτι διαρκοῦντος τοῦ εἰκοσαετοῦς πολέμου, ὃν ἐπολέμησεν ὁ Ἰουστιανὸς κατὰ τῶν Γόθων τῆς Ἰταλίας, ἀπώλεσαν οὗτοι ὑπὲρ τὰ 15,000,000 καὶ τοῦτο δὲν θέλει μᾶς φανῆν ἀπίστευτον, ὅταν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι εἰς μίαν μόνην ἐκστρατείαν 50,000 ἐργάται ἀπέθανον τῆς πείνης.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος ἐξῆλθεν ὁ σκληρὸς ἐκεῖνος καὶ αἰμοῦδρος τύραννος ὁ Γεγκίς Χάν, ὅστις μὲ πολυπληθῆ στρατεύματα διέτρεχε τὴν Ἀσίαν θύων καὶ ἀπολλύων· λογαριάζεται ὅτι εἰς τὰ εἰκοσι δύο τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας του περίπου 14,470,000 ἀνθρώπων ἐσφάγησαν ὑπὸ τῆς μαστιγῆς ταύτης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Σχεδὸν δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, ὅτε τὸ τέρας τοῦτο ἐρήμονε τὸν ἀνατολικὸν κόσμον, ἔγειναν καὶ αἱ μωραὶ ἐκεῖναι τῶν Εὐρωπαίων ἐκστρατεῖαι, αἱ Σταυροφορικαὶ λεγόμεναι. Ἐξ ἑκατομμύρια δυστυχῶν καὶ αἰμοδιψῶν μαινομένων ἔλαβον τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐξεστράτευσαν μὲ θηριώδη ἀταξίαν πρὸς τὰ μεθόρια τῆς ἱερᾶς γῆς, διὰ νὰ ἐλευθερώσωσι τὴν χώραν τῆς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀπίστων. Εἰς τοὺς ἱεροὺς τούτους πολέμους, ὡς ἀφρόνως ἐκλήθησαν, περισσότεροι τῶν 850,000 Εὐρωπαίων ἐθυσιάσθησαν πρὶν κυριεύσωσι τὴν Νίκαιαν, Ἀντιόχειαν, καὶ Ἔδεσσαν. Εἰς δὴν πολιορκίαν τῆς Πτολεμαίδος 300,000 περίπου ἐφονεύθησαν, κατὰ δὲ τὸ 1099 μ. Χ. ὅτι ἐκυρίευσαν τὴν Ἰερουσαλὴμ, 70,000 περίπου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, καὶ τινες ἑκατονταετηρίδας ἀρχήτερα, ἡ γῆ ὅλη ἐφαινετο ὡς μέγα πεδίον μάχης, ἐν ᾧ τὰ ἔθνη ἐμάχοντο πρὸς ἄλληλα, οἱ νικηταὶ κατέστρεφον τὰ βασίλεια, ἐξήσκουν οἱ τύραννοι τὰς τρομερωτέρας σκληρότητας, ἐθυσιάζον αἱ προλήψεις καὶ ἡ ἐκδίκησις τὰ μύρια θύματά των, καὶ